

Asia: VN/18125/2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Lakitekstissä tulisi säilyttää maininta lapsista ja nuorista ensisijaisena kohderyhmänä, sillä tämän ilmauksen poistaminen voi aiheuttaa pitkällä aikavälillä tahatonta koulutuksen painopisteen siirtymistä suuntaan, jossa koulutus ja harrastuneisuus kasautuvat niille ryhmille, jotka ovat tietoisia kulttuuripalveluiden tarjonnasta.

Tällainen kehitys voi lisätä lasten ja nuorten eriarvoistumista, koska lasten mahdollisuudet osallistua taiteen perusopetukseen ovat riippuvaisia huoltajien koulutustasosta, sosioekonomisesta asemasta ja kyvystä tukea lapsensa harrastuneisuutta. Eriarvoisuuden kasvu voi edelleen vahvistaa kulttuurista ja sosioekonomista segregatiota sekä kaventaa lasten ja nuorten mahdollisuuksia kartuttaa omaa sosiokulttuurista pääomaansa.

Koulutuksen saavutettavuuden ja tasa-arvon varmistaminen on keskeistä. Opetuksen tulee edistää luovaa osaamista, kulttuurista osallisuutta, kestäväää elämäntapaa ja yksilön hyvinvointia kaikille – ei vain niille, joilla on jo ennestään hyvät lähtökohdat.

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti

Kahden oppimäärän liudentuminen toisiinsa on hyvä asia. Toteutukset ovat kuitenkin olleet niin eriytyneitä, että ehdotettu muutos herättää huolta, kykeneekö se vastaamaan sekä harrastajatasolla opiskelevien että ammattiin tähtäävien oppijoiden tarpeisiin. Nykyisessä kahdessa oppimäärässä opiskelevien lähtökohdat ja tarpeet sekä taiteenalojen väliset erot (yksilö- ja ryhmäopetuksen määrä ja omaehtoisen työskentelyn osuus) vaativat joustavaa ja porrastettua rakennetta. Porrastus voisi toteutua esimerkiksi osakokonaisuuksien 500+500+500 muodossa, jolloin oppimispolkuja voidaan yksilöllistää ja säilyttää mahdollisuus tavoitteelliseen etenemiseen.

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

”Taiteen ja kulttuurin muulla opetuksella tarkoitettaisiin esimerkiksi taidekasvatusta, jota annetaan ennen taiteen perusopetuksen oppimäärään sisältyviä, tavoitteellisesti eteneviä opintoja (s. 62).” Ennen taiteen perusopetuksen oppimäärää annettava opetus voi olla hyvinkin laajaa ja tavoitteellista, ei ainoastaan säännöskohtaisissa perusteluissa mainittuja työpajoja tai tapahtumia. Esimerkkinä musiikin varhaiskasvatus.

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Nykyinen muotoilu on ongelmallinen, sillä se jättää yhteistyön käsitteen liian avoimeksi. Harvaan asutuilla alueilla koulutuksen järjestäjien väliset etäisyydet ovat pitkiä. Esimerkiksi Kuusamossa lähimmät kolme musiikin taiteen perusopetusta tarjoavaa oppilaitosta 140–246 km:n päässä, mikä tekee systemaattisesta yhteistyöstä vaikeasti toteutettavaa ja usein lisää kustannuksia säästöjen sijaan. Instrumentin hallinnan perustaitojen opiskelu, esimerkin kautta oppiminen, yhteisöllisyyden toteutuminen ja muusikkouteen kasvaminen edellyttävät lähiopetusta ja arjessa läsnä olevia roolimalleja. Pyrkimys verkostoitumiseen ja resurssien tehokkaaseen hyödyntämiseen ei saa heikentää kunkin taiteenalan perustaitojen opetusta.

Paikkakunnilla tehdään jo yhteistyötä esimerkiksi koulujen, varhaiskasvatuksen, kulttuuritoimijoiden ja yhdistysten kanssa. Tämä luo yhteyksiä taiteen perusopetuksen ja oppilaan sosiaalisen ja kulttuurisen ympäristön välille sekä tukee paikallista elinvoimaa ja kulttuurielämää, mutta ei palvele suoraan taiteen perusopetuksen tavoitteita. Lain velvoittama yhteistyö ei saa syrjäyttää lapsen ja nuoren etua, vaan oppimisympäristön tulee olla ensisijaisesti pedagogisesti tarkoituksenmukainen.

Muutosehdotus:

Pykälää tulisi täsmentää niin, että yhteistyötä edistetään silloin, kun se tukee opetuksen tavoitteita, on alueellisesti tarkoituksenmukaista ja oppilaiden etu huomioiden mahdollista. Näin varmistetaan, että valtakunnalliset tavoitteet ja paikalliset realiteetit ovat tasapainossa.

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Vastuutehtävä on tärkeä avaus taiteen perusopetuksen kehittämiseksi, mutta sen toteutukseen liittyy täsmennystarpeita. On varmistettava, että vastuutehtävää hoitavan toimijan työ ulottuu oman toimintaympäristönsä ulkopuolelle ja hyödyttää koko taiteen perusopetuksen kenttää. Vastuutehtävien jakautuminen tulee turvata alueellisesti tasapuolisesti, sillä tarpeet, realiteetit ja pääomat vaihtelevat eri puolella maata. Vastuiden ja velvoitteiden rajat on määriteltävä selkeästi, jotta johtaminen, koordinointi ja sitoutuminen eivät jää epäselviksi. Toteutusta ja vaikutuksia on myös arvioitava säännöllisesti, jotta saavutettavuuden, saatavuuden ja laadun parantamiseen tähtäävät tavoitteet todella toteutuvat valtakunnallisesti.

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pidämme tärkeänä, että rahoitusjärjestelmä säilyy vakaana, ennustettavana ja opetuksen laatua tukevana. Oppilasmäärän ja oppimäärän suorittaneiden määrän painoarvon kasvattaminen suosii ryhmäopetusta eikä tue oppijoiden yksilöllisiä oppimispolkuja. Rahoitusmallin muuttaminen osittain läpäisyperusteiseksi ei lisää erilaisista lähtökohdista tulevien tasavertaisuutta. Vaarana on, että erilaisen tuen tarpeessa olevien oppilaiden mahdollisuus päästä taiteen perusopetuksen piiriin heikkenee, kun oppilasvalinnoissa arvioidaan oppilaan kykyä suorittaa koko oppimäärä annetussa ajassa. Yksittäisen oppilaan opintojen etenemiseen kohdistuva tulosvastuu ei tue lasten ja nuorten hyvinvointia. Samoin yksilön saaman enimmäistuntimäärän rajoittaminen lain keinoin on tarpeetonta.

Rahoitettavien suoritteiden määrän vähennys (jopa 8 %) on huomattava lisäleikkaus nykyisessä kuntien nykyisessä taloustilanteessa. Rahoituksen pieneneminen voi heikentää tarjontaa alueilla, joilla on tähän asti ollut vain yhden taiteenlajin opetusta, sillä uutta tarjontaa ei välttämättä synny. Näin saavutettavuuden nimissä tehty uudistus voi tosiasiassa kaventaa opetustarjontaa. Harvaan asutuilla alueilla suuret pinta-alat ja pitkät etäisyydet opetuspisteiden välillä lisäävät yksikkökustannuksia merkittävästi. Nämä tekijät on otettava huomioon rahoitusperusteissa.

Yhteiskunnalliset ja koulutukselliset olosuhteet voivat muuttua nopeastikin, eikä nykytilanteesta käsin voi tehdä kestäväää ennustetta vuoteen 2040. Mielestämme on epärealistista tehdä sitovia linjauksia 15 vuoden päähän (maininta oppilasmäärän ja oppimäärän suorittaneiden oppilaiden määrän painoarvon kasvattamisesta 25 %:iin). Rahoitusmallin muutosten tulee perustua tutkittuun tietoon ja vaikutusarviointiin, ei matemaattiseen malliin.

Muutosehdotus:

Luovutaan säännöskohtaisissa perusteluissa olevasta kirjauksesta, jossa sovitaan lisäosan painoarvojen nostamisesta vuoteen 2040 mennessä. Rahoitusmalli ei saa vaarantaa yksilöllisiä opintopolkuja.

13 § Henkilöstö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

1 §:ssä mainittua tavoitteellista etenemistä ei voi mitata yksin annetun opetuksen määrällä. Määrällinen mitoitus ei takaa oppimisen laatua, vaan lisäksi tarvitaan osaamisperusteisuutta.

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Siirtymäsäännöksiin tarvitaan kohta, jonka avulla epäpätevä henkilö voi täydentää kelpoisuuttaan tietyn ajan sisällä (katso muutosehdotus 20 §, jossa ehdotetaan poistettavaksi kohta 5).

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Oppilasmäärän painoarvon kasvattaminen suosii ryhmäopetusta yksilöopetuksen kustannuksella. Jos oppimäärä läpäistään saamalla tietty määrä opetusta, todistuksen merkitys osaamisen todentajana hämärtyy. Ehdotus ei huomioi riittävästi sitä, että oppijoissa on sekä harrastajia että ammattiopintoihin tähtääviä. Rahoitukseen tarvitaan joustavuutta, jolla mahdollistetaan sekä harrastaminen että syvälinen ja laaja tiettyyn taiteenalaan uppoutuminen.

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pidämme tärkeänä, että taiteen perusopetuksessa säilyy korkea pedagoginen ja taiteellinen taso. Jos ehdotettu lakipykälä toteutuu, se heikentää tähän asti laajassa oppimäärässä opiskelleiden

opetuksen laatua. Pykälä mahdollistaisi vakinaisen palvelussuhteen henkilöille, joilla ei ole ammattiopintoja eikä pedagogista koulutusta.

Taiteen perusopetus moninaistuu, oppiminen kaikkiallistuu ja taiteidenvälisyyden toivotaan lisääntyvän. Tämä vaatii opettajalta pedagogista osaamista enemmän kuin koskaan (vrt. johtamisosaamisen merkityksen kasvu). Siksi vähintään 60 opintopisteen pedagogiset opinnot tulisi säilyttää kelpoisuusvaatimuksena.

Pykälä kurittaa kohtuuttomasti niitä taiteenaloja, jotka ovat vuosikymmenten ajan panostaneet korkeatasoiseen ammattikoulutukseen ja opettajien ammatillisen pätevyyteen, ja joilla kelpoisten opettajien saamisessa ei ole ollut ongelmaa. Näillä aloilla oppilaitoksilla tulee jatkossakin olla oikeus asettaa omissa rekrytointiprosesseissaan tiukempia kelpoisuusehtoja.

Taiteenalojen ammattikoulutuksen vetovoima ja arvostus vähenevät. Taiteellisen tai ammatillisen ansiotuneisuuden määrittely on epäselvää, joten henkilövalinnat on helpompi riitauttaa. Selkeiden kriteerien puuttuminen voi johtaa epäyhtenäisiin käytäntöihin ja heikentää työnhakijoiden oikeusturvaa.

Muutosehdotus:

Pykälän 5. kohta ("taiteellinen tai muu ammatillinen ansiotuneisuus") tulisi poistaa. Kelpoisuuden tulisi jatkossakin perustua selkeisiin kriteereihin, kuten asianomaiselle taiteenalalle soveltuva koulutus ja/tai pedagogiset opinnot.

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Lakiehdotus on laaja ja kunnianhimoinen uudistus, joka tavoittelee taiteen perusopetuksen saavutettavuuden ja laadun parantamista. On kuitenkin tärkeää varmistaa, että laadukas yksilöopetus, alueellinen yhdenvertaisuus ja monella mittarilla ansiokas musiikin opetus eivät heikkene, kun kaikki taiteenalojen opetus ja rahoitus tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena.

Yhden oppimäärän malli ei automaattisesti lisää saavutettavuutta erityisesti harvaan asutuilla alueilla, joilla tarjonta on jo nyt rajallista ja etäisyydet pitkiä. Opetuksen on säilyttävä ensisijaisesti paikallisena palveluna, jota etäopetus voi täydentää, ei korvata.

Uusi rahoitusjärjestelmä tulee rakentaa siten, että se tunnistaa eri taiteenalojen erityispiirteet sekä yksilö- ja ryhmäopetuksen erilaiset tarpeet. Ennen näin laajoja valtakunnallisia muutoksia olisi ollut perusteltua testata ehdotuksia käytännössä ja kerätä kokemuksia yhteistyöverkostojen kautta.

Lisäksi hallinnollisten tehtävien siirtyminen valtiolta kuntien ja oppilaitosten vastuulle lisää työmäärää ja on huomioitava resursoinnissa. Lain jatkovalmistelussa on tärkeää huolehtia siitä, että uudistuksella turvataan eri taiteenalojen monimuotoisuus ja laatu, alueellinen tasa-arvo ja opetuksen saavutettavuus. Yhtenäistämisen hintana ei kuitenkaan saa olla, että koulutustehtävässään jo onnistuneiden taiteenalojen toimintaedellytyksiä heikennetään keskiarvoon.

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

Luku 4.2.4.1 Vaikutukset lapsiin ja nuoriin, 7. kappale

“Lisäksi opetuksen yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta voisi vahvistaa tekemällä yhteistyötä oppilaskohtaista tukea tarvitsevien oppijoiden tarpeet tuntevien sosiaali- ja erityisopetustoimijoiden kanssa.” Yhteistyöhalukkuutta olisi jo nyt, mutta tietosuojakysymykset ovat ongelmallisia.

Koski-Heikkinen Anne
Kuusamon kaupunki

Denisova Natalia

Kuusamon kaupunki - Kuusamon kaupungin kasvatus- ja sivistyslautakunta